

Megújuló energia a távhő jövője

A felmérések egyértelműen tanúsítják, hogy a lakosság nem ellensége a távhőnek, de megfizethető áron kíván részesülni az energiaellátásban. A Magyar Távhőszolgáltatók Szakmai Szövetsége (Matászs) törekvése többek között az, hogy a változó ösztönzési rendszer ismerje el a távhőellátással kapcsolt villamosenergia-termelés környezetvédelmi és egyéb előnyeit. A megújuló energiával előállított távhő támogatásával lendületbe lehetne hozni a felhasználói oldal fejlődését is. A Matászs egyik legfontosabb feladata, hogy a távhőszolgáltatás versenyképességét elősegítse.

TÁVHŐ ÉS KLÍMAVÉDELEM

Hazánkban az összes távhőnek 80 százalékát, a forró vízzel szolgáltatott (lakossági és intézményi) távhőnek több mint 97 százalékát földgázból állítjuk elő. Az egyoldalúan gázfelhasználásra alapozott hőtermelés kockázatai éppen manapság válnak szembetűnővé, amikor időnként a földgáz ellátásbiztonsága is sérül, ami bennünket is érinthet (lásd ukrainai gázválság), a nemzetközi feszültségek pedig a kőolajár és az ahhoz kötött földgázár növekedését eredményezik. Ez nemcsak a távhőellátást, hanem a 2,7 millió, földgázfűtéses lakást is érinti. Csak amíg ők nehezen vagy költségesen tudnak áttérni más energiahordozóra – különösen a városokban –, addig a távhőszolgáltatás bármilyen hőforrásból származó hőt gazdaságosan képes hasznosítani.

A megújuló energiafélék térnyerésével a földgáz szerepe a jövőben csökkenni fog a távhőtermelésben, de továbbra is meghatározó marad. A távhő ugyanis a földgáz egyik leghatékonyabb felhasználója. A korszerű távfűtő erőművek a lakossági célú távhőnek több mint 50 százalékát villamos energiával kapcsoltnak, mintegy „hulladék hőként” termelik, és ezzel jelentős primer energiát és földgázimportot takarítanak meg. Ezzel egyidejűleg csökkentik a széndioxid-kibocsátást, amivel hozzájárulnak a klímavédelemhez és csökkentik a városok levegőszennyezését is.

KAPCSOLTAN ÉS MEGÚJULÓKKAL

A távhőszolgáltatással olyan megújuló és hulladék energiahordozókat is hasznosítani lehet, amelyeket az egyedi hőtermelésben minőségi, nagyságrendi vagy logisztikai (szállítási) okokból nem. A legnagyobb mennyiségben rendelkezésre álló biomasszából kis berendezésekben jó hatásokkal csak jó minőségű és drága választék (pl. pellet) tüzelhető el. A szemétegető művekben előállított hő csak távfűtő rendszerekben helyezhető el.

Nem szerencsés azonban, ha a megújuló energiával kapcsolt energiatermelést szorítunk ki, mert ez rontja a széndioxid-kiváltás hatékonyságát. A földgáz elégetésével termelt távhő nem kapcsolt energiatermeléssel keletkezett hányadát kell megújuló energiákkal helyettesíteni. Nagy berendezésekben az éghető megújuló energiafélék és a magas hőfokú geotermikus energia villamosenergia-termeléssel kapcsoltnak is hasznosíthatók, ezzel további energiamegtakarítás és széndioxid-kiváltás érhető el.

Az egyedi és helyi hőtermelésben a gazdaságos földgázkiváltásra és a megújuló energiafélék hasznosítására sokkal korlátozottabbak a lehetőségek, mint a távhőtermelésben. Ezért a megújuló energiafélék fokozott hasznosítása

Biomassza fűtőmű Miskolcon

érdekében a távhő-hőpiacot a meglévő lakossági és tercier hőfelhasználóknak a távhőszolgáltatásba történő fokozatos bevonásával kell bővíteni.

A Nemzeti Energiastratégia szerint 2030-ig a korszerűsítések eredményeként 30 százalékkal csökkenhet a lakossági és közösségi épületállomány jelenlegi hőfelhasználása. Ez jelentősen csökkenti a távhőszolgáltatás hőpiacát, amennyiben nem kapcsolnak be új felhasználókat. A Távhőfejlesztési Cselekvési Tervnek elő kell segítenie a hőpiac bővítését. Másrészt a csökkenő hőigény következtében csökkenthető a fűtési rendszerek hőmérséklete. Ezzel nő a távfűtés hatékonysága, és alacsony hőfokú megújuló hőforrásokat (geotermikus energia, hőszivattyú, napenergia) is gazdaságosan hasznosítani lehet távfűtési célokra.

KIS- ÉS NAGYFOGYASZTÓK

A hőpiac bővítésének jelenleg gazdasági és jogi akadályai vannak. Az alapvetően földgázbázisú lakossági távhő az ugyancsak földgázbázisú egyedi és tömbfűtésekkel van versenyben. Más országokkal ellentétben nálunk a jogszabályok nem teszik lehetővé, hogy az önkormányzatok klíma- és környezetvédelmi okokból egyes ellátási területeken a távhőt előnyben részesítsék. Ugyanakkor a lakossági földgázellátásban még mindig szociális árrendszer érvényesül. A hatóságilag megállapított, illetve ellenőrzött rendszerhasználati és egyetemes szolgáltatói földgázdíjak közel 15 százalékkal alacsonyabbak, mint a nagyfogyasztó távhőtermelők által verseny piacon beszerzett földgáz ára. Annak ellenére így van ez, hogy a kisfogyasztók áraiban az elosztóhálózat

tökeköltsége, üzemeltetési és fenntartási költsége is meg kell hogy jelenjen, nem említve a számlázás és behajtás sokszoros költségét sok kis fogyasztónál egy nagyfogyasztóval szemben. Ennek eredménye, hogy a távhő önköltsége is magasabb, mint a központi fűtésé. Ezt jelenleg Budapesten az áfakedvezmény ellensúlyozza, más városok a rendelkezésre álló (esetleg nem földgáz) energiahordozó és a helyi viszonyok függvényében vannak versenyhátrányban vagy versenyelőnyben az egyedi és tömbfűtéshez képest. Olyan kedvező árak azonban, amelyek lehetővé tennék a távhőszolgáltatás programszerű bővítését, jelenleg sehol nincsenek. A megújuló energiával előállított távhő támogatása lehetne az az eszköz, amivel lendületbe lehetne hozni a felhasználói oldal fejlődését is.

LEVEGŐTISZTASÁG ÉS A MATÁSZSZ

A távhőtermelő berendezések a meteorológiai viszonyokat figyelembe vevő megfelelő telepítéssel, a füstgázoknak nagy magasságba történő kibocsátásával jelentősen javítják a városok levegőtisztaságát. Ehhez még hozzájárulhat a csökkenő energiafelhasználás eredményeként a kapcsolt energiatermelés és a nem éghető megújuló energiafélék (geotermikus energia, hőszivattyú, napenergia) hasznosítása is. A sűrűn beépített területeken a korszerű gázfűtéses egyedi és központos fűtőberendezések is növelik a légszennyezést, mert kedvezőtlen meteorológiai viszonyok esetén a füstgázok leülepednek és hozzáadódnak a közlekedésből származó szennyezéshez. Az utóbbi időben megint gyakran méretek a megengedett határértéknél magasabb légszennyezést a téli időszakban. Kedvezőtlen esetben vagy rossz fekvés esetén (pl. legfelső szintű vagy utcaszintű lakásoknál) a lokális szennyezés az amúgy is kedvezőtlen átlagot is messze meghaladhatja.

A MATÁSZSZ TÖREKVÉSEI

A Matászs törekvése, hogy a változó ösztönzési rendszer is ismerje el a távhőellátással kapcsolt villamosenergia-termelés fenti előnyeit és ezen belül a távhőszolgáltatás szerepét, javítva ezzel a távhőszolgáltatás versenyképességét. Az elvégzett felmérések egyértelműen mutatják, hogy a lakosság természetesen nem ellensége a távhőnek, de megfizethető árú energiaellátásban akar részesülni.

Olyan ösztönző rendszerre van szükség, amely érzékelteti a lakossággal, hogy az egyre dráguló földgázról időben kell áttérni más hőellátási módra, ahol erre lehetőség van, ott elsősorban a távhőellátásra. Az ösztönzések (támogatási és adórendszer, pályázati lehetőségek) mellett szükség van világos fejlesztési irányok kijelölésére is a távhőszolgáltatásban. Ezt a feladatot kell hogy betöltsse a Nemzeti Energiastratégiahoz kapcsolódva elkészítendő Távhőfejlesztési Cselekvési Terv. A Matászs azért küzd, hogy a szabályozási és támogatási rendszerek inkább a távhőhöz történő csatlakozást segítsék elő.